

Àmbit E: Coneixement

Com ja hem apuntat en la introducció, considerem que el coneixement és el veritable punt de tot el desenvolupament de la SI a Catalunya. Cal adonar-se que el coneixement és l'únic recurs que no s'esgota per l'ús, sinó tot al contrari, creix en la mesura que s'utilitza i s'escampa. En un món on tots els processos productius s'aniran immaterialitzant, el coneixement és el veritable element crític. En aquells llocs on es creï l'entorn favorable per intercanviar, desenvolupar i crear coneixement, es localitzaran els veritables impulsors de la SI.

Com acabem de dir, però, el coneixement és un bé peculiar. A diferència d'altres recursos, hom no el pot emmagatzemar, perquè, un cop separat del flux de relacions humanes, perd valor i vigència. Així, cal posar els mitjans perquè el coneixement forani pugui arribar i el coneixement propi trobi la manera d'escampar-se. Això és quelcom crucial. Com més lliurement circuli el coneixement, més s'afavorirà el seu desenvolupament.

Catalunya, que tradicionalment ha estat un país sense recursos excessius, però que ha sabut treure el millor partit de la seva experiència, hauria d'assumir com a objectiu prioritari esdevenir un centre productor de coneixement. La pregunta clau aquí és: com?

Òbviament, no hi ha una resposta única a aquesta qüestió. De totes passades, pensem que hi ha un enfocament que pot ser útil en aquest cas: tota la nova manera de plantejar la formació i definir la competència professional que s'està produint al si de les empreses.

Tradicionalment, s'havia emprat un enfocament d'origen nord-americà per a tractar el tema de la competència professional que, seguint una òptica conductivista, identificava competència amb els trets propis de cada persona. La conseqüència d'aquest enfocament era que es limitaven enormement les possibilitats d'ampliar o millorar la competència de cada persona, ja que era com intentar modificar el seu caràcter. Per contra, darreument s'ha anat introduint una nova perspectiva d'inspiració francesa que equipara competència amb la producció d'actes professionals, és a dir, la transferència de coneixements, habilitats i actituds a una situació concreta. Aquest nou enfocament ha obert una manera totalment novedosa de treballar la formació i desenvolupar el coneixement.

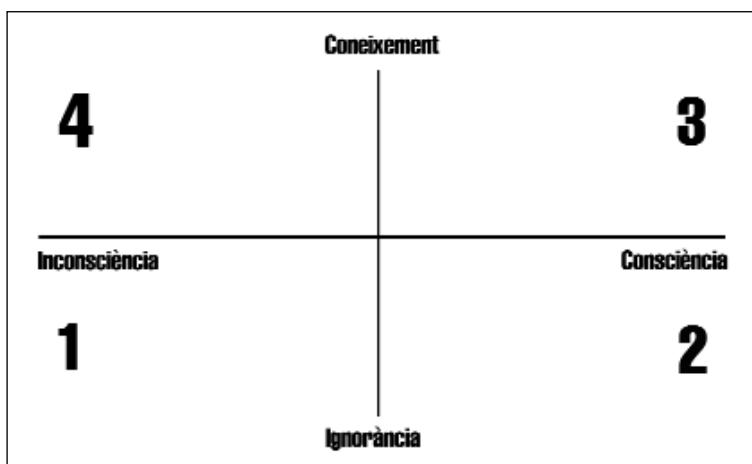

Figura 1

Pel tema que ens ocupa, és especialment interessant utilitzar un plantejament espacial propi d'aquest enfocament. Com es pot veure a la figura 1, primerament crearem un sistema d'eixos. Aquests eixos són el de coneixement-ignorància, per una banda, i el de consciència-inconsciència, per l'altra.

Amb l'encreuament dels dos eixos definim quatre espais o moments que cobreixen les diverses situacions respecte al coneixement: 1 designa aquell estadi en què no només s'és ignorant sinó que, a més, no s'és conscient de la pròpia ignorància; 2 ens porta a aquell estadi en què ja esdevenim conscients de la pròpia ignorància (cal esmentar que aquest és l'estadi de la saviesa socràtica); 3 és aquell pas en què ja coneixem però som conscients del propi coneixement, per exemple, perquè tot just ho acabem d'aprendre; 4 representaria l'estadi de coneixement ideal, no tan sols sabem, sinó que apliquem el coneixement d'una manera inconscient.

Sempre seguint l'enfocament de l'escola francesa respecte a la competència, podem arribar a dues conclusions principals: la primera és que aquell coneixement que pretengui portar a algú de l'estadi 1 al 3 directament (figura 2) serà poc profitós. Perquè si no som conscients dels nostres dèficits de formació difícilment podrem fer res per corregir-los. Val a dir que moltes de les propostes de formació s'insereixen dins d'aquest marc. Sovint algú decideix que hi ha una mancança de preparació en algun àmbit i es dissenya el pla de formació corresponent, però rarament s'avalua si el col·lectiu al qual s'adreça té consciència de necessitar aquest complement de formació. Com a conseqüència, l'interès que puguin tenir en el curs serà menor i, amb tota probabilitat, el seu aprofitament molt més reduït.

Per contra, el que es proposa és un procés que vagi progressivament pel estadis 1, 2, 3 i 4 (figura 3). La lògica darrera d'aquesta opció rau en què només aquells que són conscients de la pròpia ignorància estan en disposició d'aprendre. L'estadi 2 esdevé, doncs,

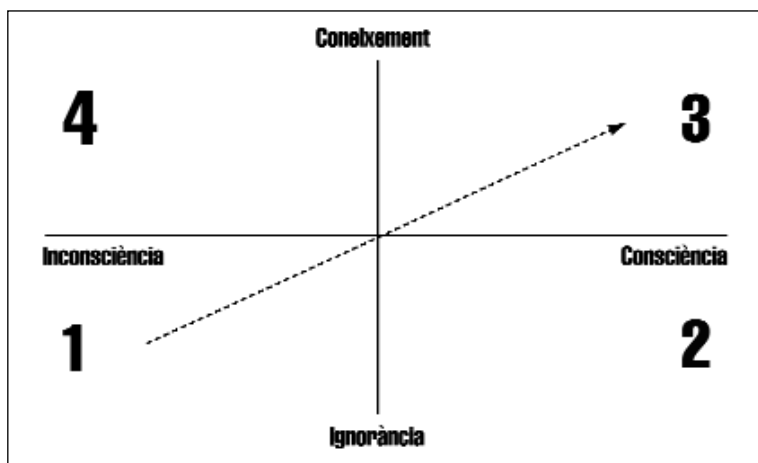

Figura 2

absolutament crític, és en aquest moment quan es pot incidir en les mancances formatives i fer veure la conveniència de superar-les. I per aquells que puguin pensar que això és una qüestió poc important, només cal dir que hi ha un gran consens en la psicologia moderna respecte al fet que només aquell que està interessat en un tema aprèn coses noves sobre ell. Però un plantejament contrari també ens mostra els avantatges de seguir aquest desenvolupament, ja que abans d'invertir més temps i recursos formant a una persona, l'estadi 2 ens permet decidir si realment aquella persona vol o necessita aquesta formació. En tot cas, diguem que tot aquest desenvolupament permet a les persones adquirir el coneixement d'una forma molt més natural i fluida, arribant, idealment, a l'estadi 4 on serem capaços d'aplicar el nostre coneixement d'una forma inconscient.

Pel cas que ens ocupa, pensem que és molt important tenir ben present aquest desenvolupament lògic 1, 2, 3 i 4 quan pensem en el coneixement aplicat a la SI. Així, qualsevol intent de convertir Catalunya en un centre generador de coneixement de la SI, hauria d'anar precedit per un exercici que ens situés en l'estadi 1 i ens fes anar a l'estadi 2. En concret, això suposaria detectar els àmbits de coneixement crítics per a la SI i diagnosticar la situació de Catalunya en aquests àmbits. Aquest diagnòstic s'hauria de realitzar sense caure en els extrems del cofoisme o del derrotisme, tan habituals per altra banda a casa nostra.

Valorem seguidament les implicacions de seguir, o no, el procés descrit quan intentem convertir Catalunya en un centre de coneixement de la SI.

Hipòtesi E1: Catalunya intenta esdevenir un centre productor de coneixement de la SI directament (de 1 a 3).

Hipòtesi E2: Catalunya fa un diagnòstic dels seus punts forts i febles per tal d'esdevenir un centre productor de coneixement de la SI (anant de 1 a 2, a 3 i a 4).

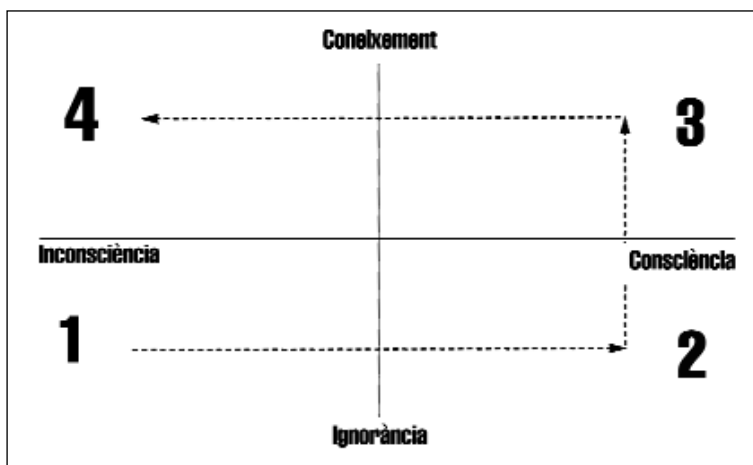

Figura 3

Ja s'ha parlat anteriorment del perill que Catalunya esdevingui un gran consumidor de productes i serveis de la SI sense aconseguir que això impulsi un sector productiu propi. Aquesta eventualitat en el camp del coneixement seria particularment negativa, ja que no perdem de vista que la nostra és una cultura minoritària, i si nosaltres no ens preocupem de mantenir viva i desenvolupar la nostra cultura segur que ningú més no ho farà. A més d'això, tradicionalment Catalunya ha estat un país no massa sobrat de recursos, però que ha aconseguit suplir amb capital intel·lectual el que mancava de recursos naturals. Així, una determinada gestió dels aspectes més positius de la idiosincràsia del poble català ha permès a Catalunya esdevenir, en diversos períodes històrics, un centre, un país, productor de coneixement.

Seria tràgic que, ara que Catalunya torna a disposar de capacitat i eines per dissenyar una política pròpia i diferenciada, tot i que amb les limitacions i restriccions que imposa el marc estatutari i constitucional, es perdés l'oportunitat de convertir-se en un centre generador de coneixement de la SI. Tanmateix, com ja hem dit, la mera declaració de voler esdevenir un punt focal del coneixement de la SI pot ser la condició necessària, però de cap manera suficient. Sense que pretenguem de cap manera tenir la fórmula per a aconseguir aquest objectiu, creiem fermament que una de les claus per a assolir aquesta fita és convertir Catalunya en un centre d'atracció per a creadors i productors culturals.

Dit d'altra manera, Catalunya hauria d'arribar a ser en el camp de la producció de coneixement el que París pot ser per la moda, Nova York per l'art o Califòrnia per la indústria audiovisual. Posar les condicions materials perquè els productors i creadors culturals puguin treballar i reunir les qualitats ambientals que afavoreixin la seva feina

podrien constituir els factors que afavorissin l'arribada de gent d'aquest col·lectiu. Desenvolupem aquesta possibilitat com a hipòtesi de treball.

Hipòtesi E3: Catalunya atrau productors i creadors culturals.

Però, amb tot, la pregunta roman: què és ser un centre de coneixement de la SI?

No tenim una resposta clara a aquesta qüestió. Però en tot cas, pensem que un país de coneixement de la SI ha de tenir un tret determinat. Seguint l'enfocament dialèctic que hem emprat ja diverses vegades, farem una petita taula on es reflecteixi el que Catalunya no hauria de fer i el que sí hauria de fer per tal d'esdevenir un centre productor de coneixement i no un mer consumidor.

Perquè Catalunya esdevingui un centre productor de coneixement...	
No ha de:	Ha de:
<ul style="list-style-type: none"> • Oferir dades genèriques. • Utilitzar únicament dades i/o models foranis. • Quedar-se únicament en la dada. • Limitar-se a crear bases de dades. • Primar l'element tecnològic (la tecnologia és condició necessària però no suficient) • Seguir camins oberts. • Acceptar l'establert. 	<ul style="list-style-type: none"> • Crear la informació específica per a cada cas. • Crear la dada i/o model que permeti la adequació més òptima a les nostres necessitats. • Cercar el perquè. • Construir teories. • Primar l'element humà. • Crear noves vies. • Qüestionar per principi.

Pensem que si Catalunya aconsegueix complir aquest petit heptàleg estarà en bona situació per esdevenir un país de coneixement.